

Kåseri Vetenskapsradion 18.10.02

Död åt Homo erectus! Leve Homo Voltans

Människosläktet har nått en återvändsgränd, hon är på väg tillbaka i historien. Vi kallar oss för "den tänkande människan", Homo Sapiens, för att skilja oss från Homo erectus, den uppräta människan. Men det tänkande stadiet blev relativt kort och i dag har vi fallit tillbaka och åter blivit Homo Erectus.

Vi i västerlandet lever så upprätt idag att vi egentligen borde benämnas Homo Vertikalis. Det fanns en tid när vi ålade, kröp, hängde i knäveckan, dök och vältrade oss. Detta gör vi inte längre, vi står, sitter eller springer ständigt hållande huvudet högt och lodrätt. Det var länge sedan jag låg under bilen och mekade, knäskurade eller rensade avloppet.

Under hela 1900-talet rätades människan, med maskinernas och hjälpmedlens skull, upp till dess att huvudet i två tredjedelar av dygnet inte förflyttas mer än några centimeter i sidled. Vi håller vårt vertikala huvud högt inne i bilar, framför datorn, framför TV:n. Vi cyklar och joggar vertikalt. Arbetsmiljöförbättringarna har fått oss att stelna vertikalt: vi lyfter vertikalt, hissar upp bilen vid reparationer, anpassar kök och tvättstugor till vertikal ståhöjd.

Voltandet över plintar är borta inom skolgymnastiken och i lumpen hinderlöper man inte längre. Vi till och med gymnastiserar vertikalt på gym-en, sitter på små läderpallar och sliter i små enskilda muskler med jättelika maskiner. Frågan är om inte också erotiken håller på att vertikaliseras. Huvudet högt och rakt. Slår kullerbyttor gör vi inte längre. Det tycker vi känns jätteobehagligt. Vi knyter inte ens skorna då ju huvudet på ett förfärligt sätt tvingas kastas framåt-nedåt.

Varför tjar jag om detta. Jo, förstår ni: det hände sig för en tid sedan att en mig närstående person plötsligt drabbades av yrsel, nautisk, gungande yrsel. Vid ett femtontal olika undersökningar fick han en hel palett olika diagnoser, från depression och spänningsyrsel

till hjärnfel och inbillning.

Men till sist fann en hörselläkare pudelns kärna: i en liten säck i örat – sacculus, som hjälper till med den horisontella balansen fanns för få kristaller. Min kamrat hade för få kristaller i sacculus.

Mängden sådana kristaller varierar mycket mellan olika människor och normalt sett spelar detta ingen roll då hjärnan utför en av sina raffinerade konster: den kompenserar! Kompenserar denna brist på kristaller. För en människa som slår volter, står på näsan i potatisland och, ålar i diket, spelar volleyboll i skolan eller idkar hinderlöpning i lumpen samt dyker i hölador blir denna brist på kristaller inget problem. Hjärnan undersöker hur mycket personen sprätter omkring, snurrar och roterar. Och kompenserar därefter. Men för den människa som blir alltmer vertikal krymper hjärnans kompensationsbehov. Och för den person som nått ett fullkomligt stelt upprättstående slutar denna hjärna snart att skanna av rörelsespektrat samtidigt som den börjar koppla ner olika perceptionscentra som inte tycks behöva.

Om denna pinne plötsligt böjer sig fram och knyter skorna så vet inte hjärnan var den är. Personen blir yr, skräckslagen och därefter ännu stelare. Det barkar lodrätt åt helvete!

Tänk om det är detta som är utbrändhetens förklaring: att vi inte längre slår volter och står på huvudet. I stället, i vår stela vertikalitet så framträder en massa defekter som normalt kompenseras av hjärnans registreringar? Yrsel, smärtor och andra kroppsliga sensationer? Jag vet inte om det är så. Men jag misstänker det och frågar er som lyssnar.

Hur som helst har både jag och min f.d. yrseldrabbade kamrat börjat rotera och slå kullerbyttor. Och vin mår prima bägge två.

Död åt Homo erectus, Homo Vertikalis! Leve Homo Voltans!